

דף כז

נב. א. שליה בבית, האם הבית טמא משום אהל המת?

ב. רקב המת, מה דין טומאתו באופנים השונים?

א. שליה בבית – הבית טמא, שאין שליה בלא ולד (ת"ק דמתניתין, והיא דעת רבי מאיר). רבי שמעון מטהר, שנימוק הולד עד שלא יצא. וכן דעת רבי יוסי ורבי יהודה בבביתא. בתחילה פירש רב המנונא טעמו של רבי שמעון משום שדם לידה מבטל משהו מן הולד, ודחו טעם זה. ופירש רבי יוחנן הטעם משום ביטול ברוב, שמיחוי הנפל בטל ברוב דם. וריש לקיש פירש משום שנעשה כמת שנתבלבלה צורתו שטהור לדעתו.

מבואר בבביתא שמודה רבי מאיר שאם הוציאוהו בספל לבית אחר – טהור, שודאי כבר נימוק (ע"י טלטולו. ערש"י ומאירי), ורק בבית שנולדה בו טימא.

א. הלכה כסתם מתניתין וכדברי רבי יוחנן (לעיל יח) שהבית טמא, ודנים זאת כודאי ולא כספק מפני שרוב ולדות אינם נימוקים בפנים [ואפילו הפילה כשהברותיה עמה והרי זה כרשות הרבים – טמא] (עפ"י תוס' יח. ד"ה שליא. וכ"מ ברמב"ם הל' טומאת מת כה, י).

ב. התוס' נקטו שהנפל שבשליה מטמא מטעם מת שלם, ואין עליו תורת 'בשר' לטמא בכזית, ולא תורת 'רקב' ו'נצל' כיון שלא נגמר. והרמב"ן נקט שהנפל שבשליה מטמא בכזית (וכן נקט הריטב"א לעיקר. ומפרש"י משתמע שטמא כנצל בכזית. וי"א בדעתו שטמא רק כשהוא שלם. עריטב"א וערו"ג ושו"ת משיב דבר ח"ב ע).

ב. מלא תרוד (= כף) רקב המת – טמא.

שיעור זה הלכה למשה מסיני (רש"י). ושיעור 'תרוד' – מלא חפנים (עפ"י נזיר נ: רמב"ם הל' טומאת מת ג).

ודוקא כשהיה המת שלם, אבל הרוג אין לו תורת 'רקב' (מפני שיצא דמו ונחסר, וקיימא לן (בנזיר נא) מת שחסר אין לו רקב. רש"י ותוס' ומאירי, וע' קה"י טהרות יט. ובערוך לנר צדד שהלמ"מ היא שבהרוג אין רקב, ואפילו לא נחסר כגון בחניקה).

כשהמת שלם ונרקב ממנו רק מקצתו – משמע בתוס' שטמא במלא תרוד, וכן מבואר בנזיר גא. (חזו"א רטו).

ודוקא אם אין מעורב בו מתחילתו דבר אחר, שנקבר ערום בארון של שיש או על גבי רצפת אבנים, אבל נקבר בכסותו או בארון של עץ או ע"ג רצפת לבנים – אין בו תורת רקב. מלא תרוד רקב שנפל לתוכו עפר כל שהו – טמא. ורבי שמעון מטהר, והסיק רבה (רבא) בטעמו, שסופו כתחילתו, שתערובת דבר אחר מבטלו.

לפי טעם זה, אפילו הרבה תרודין, כל שנתערב בו עפר כל שהו – מטהר רבי שמעון (ריטב"א. משא"כ לפי הטעם הראשון שרבה דחה – עתור"ד).

מלא תרוד רקב שנתפור בבית – הבית טמא. ורבי שמעון מטהר.

הלכה כחכמים בשתי המחלוקות (עפ"י רמב"ם הל' טומאת מת ג, ד; ד, י).

מלא-תרוד-ועוד עפר בבית הקברות – טמא [שא"א למלא תרוד ועוד עפר בית הקברות שאין בו מלא תרוד רקב]. ורבי שמעון מטהר.

- א. רש"י מפרש כגון שנקבר בכסותו או בקרקע בלא ארון של שיש, ויש כאן תערובת רקב ועפר ואעפ"כ טמא לחכמים, שלא אמרו נקבר בכסותו טמא אלא במלא תרוד ולא ביותר מזה (כן נקט הגר"א בא"ר לעיקר. וע' ערו"ל"ג כאן וחזו"א רטו).
ורשב"ם ועוד ראשונים חולקים וסוברים שבזה טהור לדברי הכל משום שתערובת דבר אחר מטהרו, אלא מדובר שנקבר ערום והרקיב ואח"כ נפל מן הסיד שבכוך או מקירות המערה או מעפר בית הקברות ונתערב עם הרקב שכבר היה טמא.
ולכך נקטו 'עפר בית הקברות' ולא 'רקב' – לומר שאפילו בעפר קברות סתם, אם מוחזקים לקבור שם בלא כסות וברצפה של אבנים, פעמים ע"י גשמים או חרישה מתקלקלים הארונות והרקב מתפזר ומתערב בעפר בית הקברות – הלכך חוששים לרקב מלא תרוד, שרוב המתים עושים רקב בשיעור זה (עפ"י רשב"א. וע' רמב"ם טו"מ ג, ח; מאירי; חזו"א רטו).
ב. הלכה כחכמים (רמב"ם הל' טומאת מת ג, ח).

דפים כז – כח

- נג. א. שפיר שטרפוהו במימיו, וכן מת שנתבלבלה צורתו – האם הם מטמאים?
ב. אפר בני אדם שרופים, האם הוא מטמא?
- א. ריש לקיש אמר: שפיר שטרפוהו במימיו, נעשה כמת שנתבלבלה צורתו ואינו מטמא. ורבי יוחנן סבר לטמא באוהל.
- מבואר בסוגיא שלדעת התנא רבי אליעזר שאפר שרופים מטמא, הוא הדין במת שנתבלבלה צורתו. ורבי יוחנן אמר כמותו. ופרשו בתוס' (וכן הביאו מהירושלמי. וע' גם ברשב"א בר"ן ובריטב"א) שרבי יוחנן סבר לטמא אפילו לחכמים החולקים על רבי אליעזר ומטהרים באפר, כי [שמא] לא נחלקו אלא בשנשרף ואין עליו שם 'מת', או דוקא כשנחסר ממנו אבל לא במת שלם שנתבלבלה צורתו (וע"פ רמב"ן). וכתב הריטב"א לפי זה שהלכה כרבי יוחנן. ואולם הרמב"ם פסק כריש לקיש שמת שנתבלבלה צורתו טהור (הל' טומאת מת ג, ט. וי"מ שנקט שדברי ריו"ח אינם אלא לרבי אליעזר וכיון שהלכה כחכמים לכך הלכה כריש לקיש – ע' כס"מ ולקוטי הלכות).
- ב. אפר שרופים; רבי אליעזר מטמא בשיעור רובע. וחכמים מטהרים.
א. משמע בגמרא שלרבי אליעזר כל הפתחים שבבית טמאים, אף הקטנים מארבעה טפחים.
ב. לפי תירוץ אחד בתוס' (וכן נקט הר"ש אהלות ב, א), לדעת רבי יוחנן לא טיהרו חכמים אלא בחסר, אבל אם האפר כולו קיים – מטמאים.
מת שנשרף ושלדו קיימת [כגון ששרפו על גבי קטבלא (אביי. שחקוק בה דפוס אדם בחיתוך אבריו, והאפר בתוך הדפוס. ערש"י ותוס'); על גבי אפודרים (= אבן שיש. רבא); ורבינא פירש כגון שנחרך ולא נעשה אפר] – טמא (ר' שבתאי אמר ר' יצחק מגדלאה; ר"י מגדלאה אמר ר' שבתאי). [מעשה היה וטמאו לו פתחים גדולים וטיהרו לו הקטנים (המוגפים), כדין טומאת פתחים במת שלם המונח בבית].
בירושלמי מבואר [שלא כגמרא שלנו] שלדברי רבי יוחנן אף בשדרתו קיימת אינו טמא אלא מדרבנן, משום כבודו (מובא בתוס').
וברמב"ם (טומאת מת ג, ט) משמע שטומאתו כטומאת מת שלם. ועוד כתב הרמב"ם לפרש [שלא כפרש"י ותוס'] 'שלדו קיימת' – השדרה והצלעות (וע' בלקוטי הלכות בעין משפט' שהקשה על כך. וע' חזו"א קיד, ז).